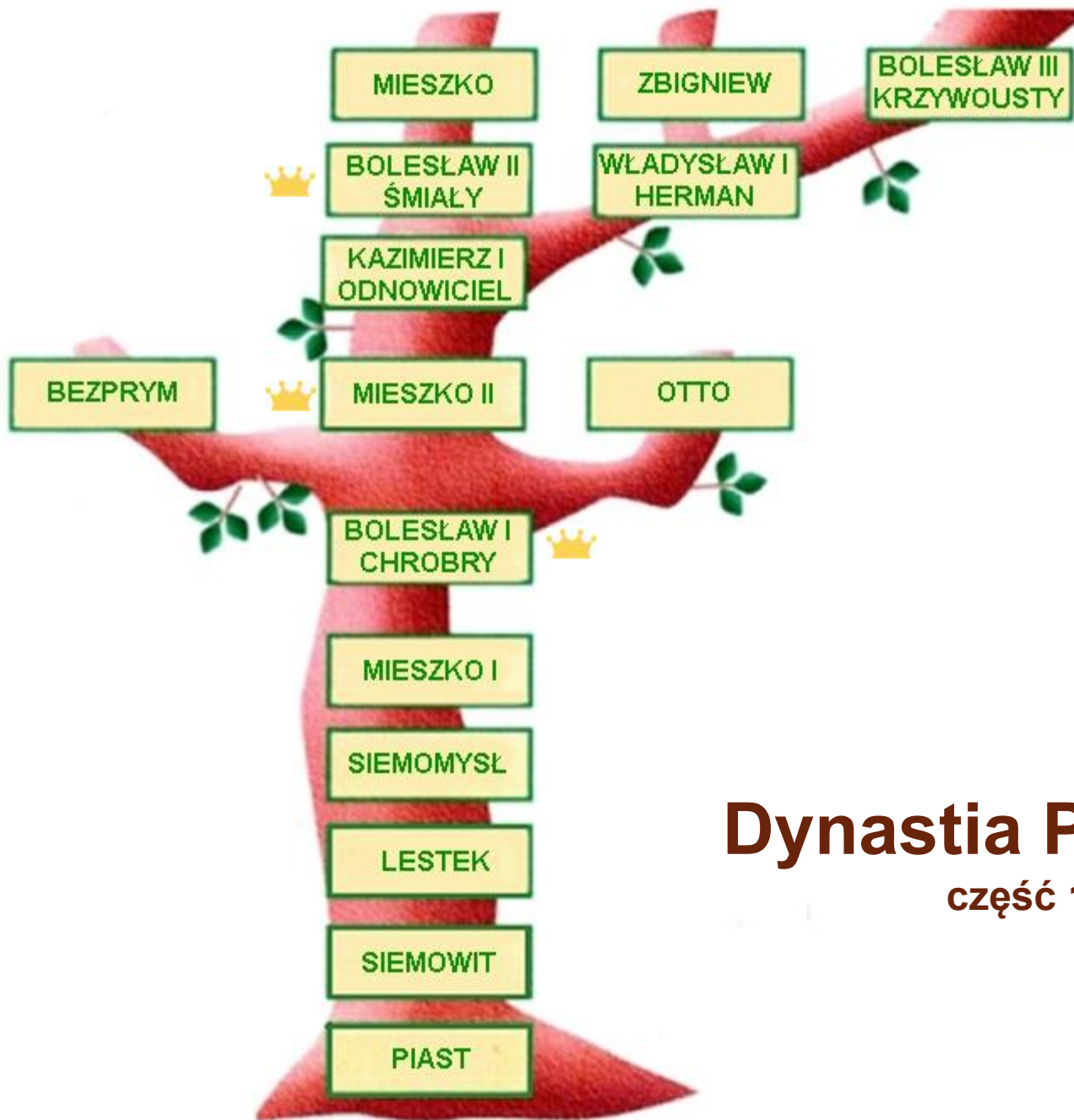

Polska pod panowaniem Bolesława III Krzywoustego

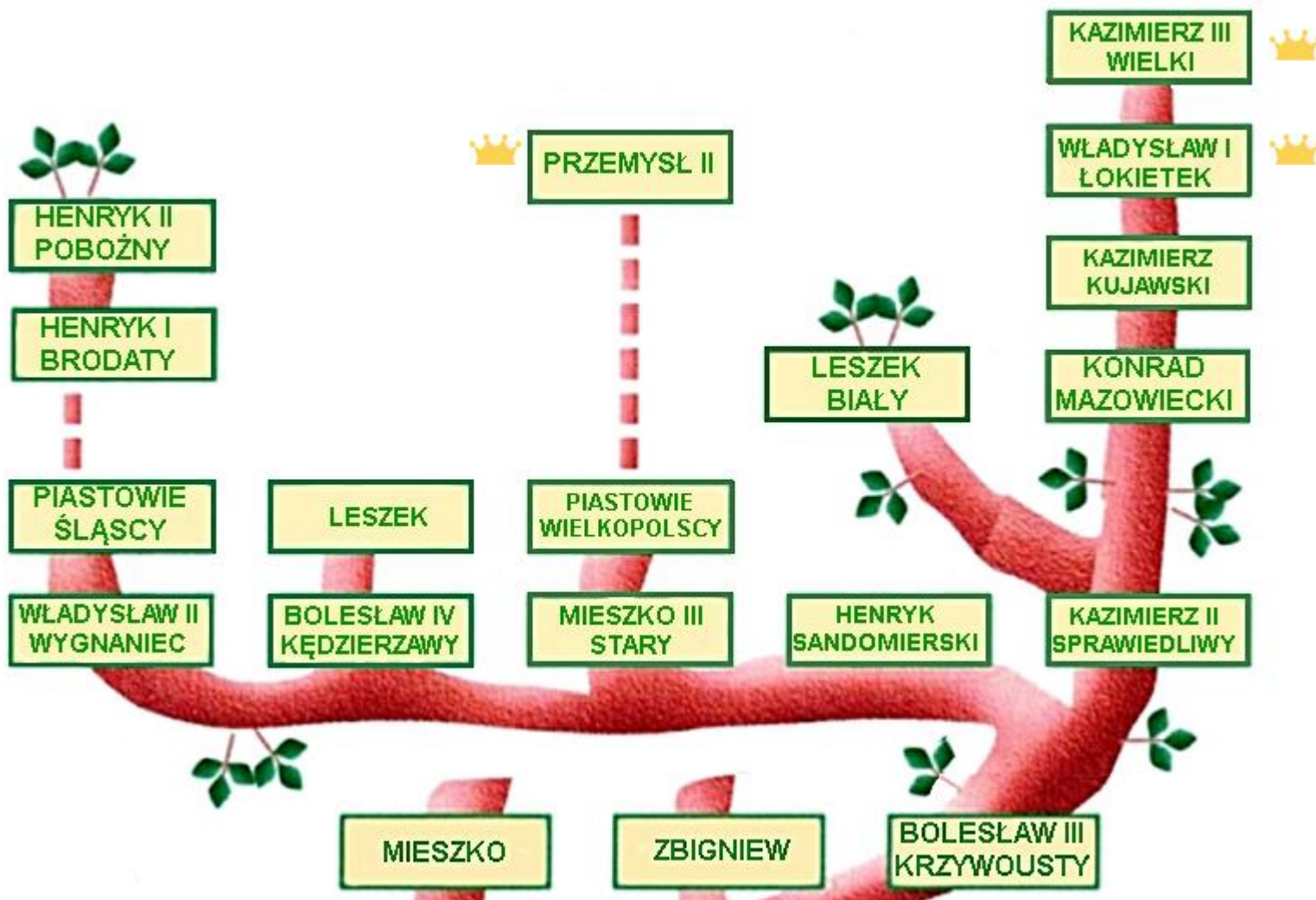
Oś czasu

Dynastia Piastów

część 1

Dynastia Piastów

część 2

Notatka z lekcji

1. Bratobójcza wojna między Bolesławem i Zbigniewem.
2. Najazd niemiecki na ziemie polskie i obrona Głogowa.
3. Podbój Pomorza przez Bolesława Krzywoustego.
4. Statut Krzywoustego i jego założenia.
5. Postaci historyczne: Zbigniew, Bolesław Krzywousty.
6. Terminy: statut, senior i juniorzy, testament, zasada senioratu.

Terminy

Statut - akt prawny będący zbiorem przepisów określających strukturę (budowę), zadania i sposób działania instytucji lub organizacji,

Senior - najstarszy wiekiem członek dynastii,

Juniorzy - młodszy książęta,

Testament – rozporządzenie własnym majątkiem na wypadek śmierci

Zasada senioratu - władzę zwierzchnią w państwie sprawował najstarszy wiekiem członek dynastii, tak zwany senior.

✕ bitwy
 ← wyprawy Władysława I Hermana
 na Pomorze Gdańskie
 🏰 zachowane obiekty sakralne
 sztuki romańskiej

**POLSKA ZA CZASÓW
WŁADYSŁAWA I HERMANA**

Rządy Władysława I Hermana (1079 – 1102)

- Po wypędzeniu Bolesława Śmiałego znaczenie Polski bardzo upadło.
- Cesarz Henryk IV został zwycięzcą w sporze z papieżem Grzegorzem VII.
- Władysław I Herman zrezygnował z korony królewskiej.
- Za panowania Władysława silną pozycję zdobył palatyn Sieciech.
- Władysław I Herman podzielił państwo między siebie i swoich synów:
 - Władysław I Herman zachował Mazowsze,
 - Zbigniew otrzymał Wielkopolskę i Kujawy a po śmierci ojca – Mazowsze (1102 r.),
 - Bolesław otrzymał Małopolskę i Śląsk.

Bolesław Krzywousty (1086-1138)

- Syn Władysława Hermana i czeskiej królowny Judyty.
- Nazwano go Krzywoustym z powodu zniekształcenia twarzy.
- Znakomity wódz, człowiek obdarzony dużą siłą, wytrzymały, cierpliwy, ale i porywczy.
- Jego największe sukcesy to odparcie najazdu Henryka V, ponowne przyłączenie Pomorza do Polski i utrzymanie niezależności państwa od Niemiec.

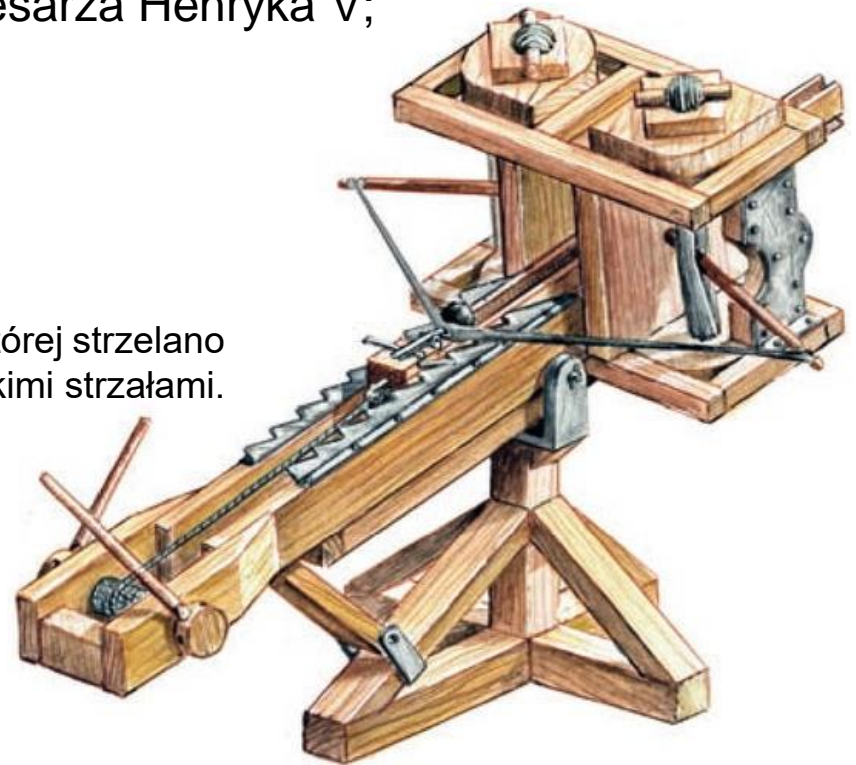

Jan Matejko

Wojna polsko-niemiecka

- Po śmierci Władysława I Hermana (1102 r.) między braćmi wybuchł konflikt,
- Pokonany Zbigniew po opuszczeniu kraju szukał pomocy u cesarza Henryka V,
- Cesarz poparł księcia Zbigniewa i zażądał od Bolesława wydzielenia dzielnicy starszemu bratu oraz uznania swojego zwierzchnictwa nad polskimi ziemiami,
- Bolesław stanowczo odrzucił te warunki,
- W 1109 r. do Polski wyruszyła wyprawa cesarza Henryka V;
 - bohaterska obrona Głogowa,
 - odwrót wojsk niemieckich.

Balista, czyli wielka kusza, z której strzelano kamiennymi kulami lub wielkimi strzałami.

Wojna polsko-niemiecka 1109

0 25 50 km

- miasta
- koncentracja wojsk
- Śląsk nazwy wybranych regionów
- Księstwo Polskie z Pomorzem
- Cesarstwo Rzymskie
- kierunek działań wojsk

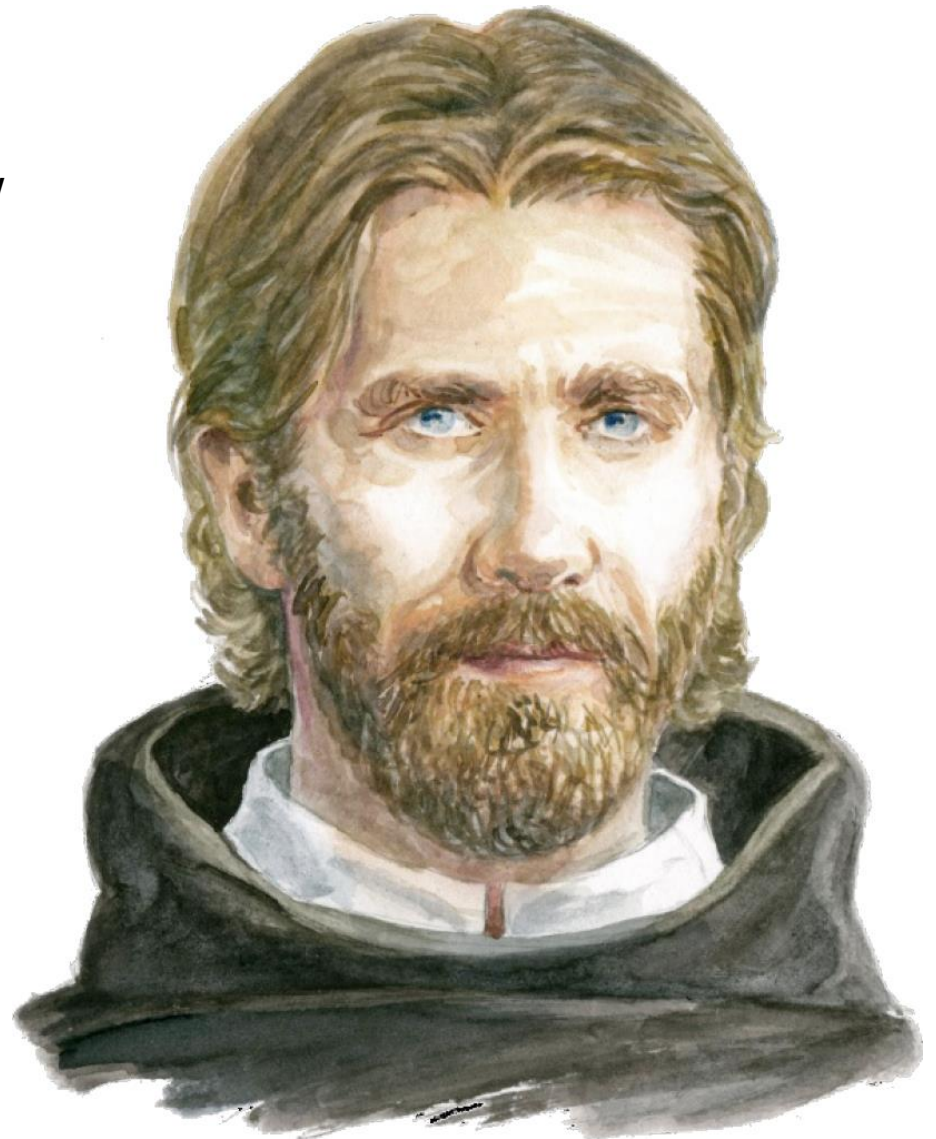

Obrona Głogowa

Oślepienie Zbigniewa

- Ok. 1111 r. Krzywousty zgodził się na powrót brata do Polski. Zbigniew jednak wciąż domagał się podziału państwa na dwie części. Wówczas Bolesław kazał oślepić brata, który wkrótce potem zmarł.
- Czyn Bolesława Krzywoustego spotkał się powszechnym potępieniem.

Przyłączenie Pomorza do Polski

- Po zażegnaniu niebezpieczeństwa niemieckiego sprawą najwyższej wagi dla władcy polskiego było opanowanie Pomorza. Ziemia ta od czasu śmierci Bolesława Chrobrego niemal zupełnie straciła więź z Polską.
- W ciągu kilku lat Bolesław zajął część Pomorza z Gdańskiem i włączył je do swego państwa. Tamtejszy książę uznał się poddanym polskiego władcy. Pomorzanie mieli również płacić trybut (daninę) i wspomagać wojska polskie w wyprawach wojennych. Książę pomorski zgodził się też na wprowadzenie chrześcijaństwa na swej ziemi.

Fresk z XV w. ukazuje św. Ottona z Bambergu. Św. Otton był niemieckim biskupem, który na prośbę Krzywoustego nawracał mieszkańców Pomorza Zachodniego na chrześcijaństwo.

Polska za Bolesława III Krzywoustego

Statut Bolesława Krzywoustego

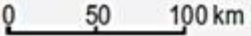

- Bolesław Krzywousty miał pięciu synów (ostatni urodził się po jego śmierci). Pamiętał swoje walki ze Zbigniewem i postanowił uchronić państwo przed kolejną wojną domową. Kilka lat przed śmiercią podyktował dokument nazywany dziś ustawą sukcesyjną. Weszła ona w życie w 1138 r., gdy Bolesław zmarł.
- Ustawa sukcesyjna wprowadziła zasadę senioratu;
 - Zwierzchnim władcą Polski miał być senior, czyli najstarszy członek dynastii Piastów.
 - Senior decydował o sprawach całego państwa.
 - Senior władał dzielnicę senioralną, która miała mu zapewnić przewagę nad innymi książętami.
 - Senior i jego bracia uzyskali własne dzielnice dziedziczne. Mieli je dziedziczyć ich synowie (a potem synowie tych synów itd.).
- Dzięki zasadzie senioratu podzielone państwo miało zachować jedność. Jednak młodszy synowie szybko obalili zasadę senioratu, a Polska zaczęła się rozpadać na coraz mniejsze niezależne księstwa.

Jan Długosz, Roczniki czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego. Testament Bolesława Krzywoustego

[Bolesław Krzywousty] dla [zapobieżenia] domowym wojnom, zwadom i rozterkom, mogącym po jego zgonie wybuchnąć, Królestwo Polskie, którego dotąd sam jeden książęciem był i monarchą, między synów podzielił w ten sposób, że najstarszemu Władysławowi zrodzonemu z Rusinki [zapisał] ziemię krakowską, sieradzką, łęczycką, Śląsk i Pomorze, zalecając, aby przy nim jako pierworodnym zostało prawo starszeństwa, zwierzchnia władza i powaga. [...] Bolesławowi zaś Kędzierzawemu naznaczył ziemię mazowiecką, dobrzyńską, kujawską i chełmińską; Mieczysławowi [Mieszkowi III Staremu] gnieźnieńską, poznańską i kaliską, a Henrykowi [Henrykowi Sandomierskiemu] sandomierską i lubelską [...]. Miał jeszcze Bolesław piątego syna Kazimierza [Kazimierza Sprawiedliwego], narodzonego w roku zeszłym, niemowlę w kolebce, któremu przy rozdziale ziem i prowincji między czterech synów żadnej nie wyznaczył dzielnicy.[...]

Podział Polski dokonany przez Bolesława Krzywoustego

	miasta		obszar dziedziny senioralnej
	rzeki i jeziora		dziedzina Władysława Wygnarica
	granice państw		dziedzina Bolesława Kędzierzawego
	granica państwa Bolesława Krzywoustego w 1138 r.		dziedzina Mieszka Starego
	0 50 100 km		dziedzina Henryka Sandomierskiego
			ziemie pod zwierzchnictwem seniora
			cesarstwo niemieckie

Statut Bolesława Krzywoustego

Całość ziem państwa polskiego została w statucie podzielona między synów Bolesława Krzywoustego:

Władysław Wygnaniec otrzymał Śląsk,

Bolesław Kędzierzawy – Mazowsze i część Kujaw,

Mieszko Stary – Wielkopolskę z Poznaniem i część Kujaw,

Henryk Sandomierski – ziemię sandomierską,

Salomea - wdowa - zabezpieczenie - ziemia łęczycko- sieradzka,

Kazimierz Sprawiedliwy - pogrobowiec nieuwzględniony.

ZAPAMIĘTAJ

- Książę Bolesław III Krzywousty odniósł wiele sukcesów jako wódz i władca Polski. Przyłączył do państwa część Pomorza z Gdańskiem.
- Bolesław Krzywousty wprowadził w 1138 roku statut sukcesyjny, na mocy, którego ziemie polskie zostały podzielone między synów Bolesława, ze zwierzchnictwem nad wszystkimi dzielnicami księcia seniora.
- Polska w czasie rozbicia dzielnicowego była słaba politycznie i militarnie.
- Młodszy bracia, duchowieństwo i możnowładcy sprzeciwiali się rządowi seniora.
- Kolejnymi seniorami byli: Władysław II Wygnaniec, Bolesław IV Kędzierzawy, Mieszko III Stary, Kazimierz II Sprawiedliwy i Leszek Biały.

POWTÓRZ

- wyjaśnij znaczenie poznanych terminów,
- opisz poznane postaci: Władysław I Herman, Bolesław Krzywousty, Zbigniew.
- opisz przebieg konfliktu między Bolesławem i Zbigniewem.
- opisz niemiecki najazd w 1109 roku i obronę Głogowa.
- przedstaw sukcesy Krzywoustego w walkach z Pomorzanami.
- omów przyczyny ogłoszenia statutu Krzywoustego.
- wyjaśnij zasadę senioratu.
- wskaż na mapie: granice państwa Bolesława Krzywoustego, Głogów.

Ćwiczenie

Proszę przeczytać tekst z podręcznika - „Rządy Bolesława Krzywoustego” str. 179 – 182.

Ćwiczenia sprawdzające (slajd 21) wykonujecie jako podsumowanie lekcji. Proszę o zastanowienie się nad treścią zadań i postawionych problemów.

Zagadnienia te opracowujecie ustnie.

Temat oraz notatkę wpisujemy do zeszytu.

Przypominam, że prezentacje umieszczone są na nowej stronie szkoły.

<http://sp77.edu.gdansk.pl> zakładka ZDALNE LEKCJE